

ספירת העומר (2)

בארבעים ותשעה שערי טומאה, וכשם שאשה נדה סופרת, כדכתיב (ויקרא, טו): "וספרה לה שבעה ימים ואחר תטהר", כך אנו במצות ספירת העומר. ומשום שטומאת האשה היא קלה לגבי טומאת מצרים, לכן אין ספירתם שווה, אלא נדה מצווה לספר שבוע אחד ואנו שבע שבועות.
ספר "אוצרות התורה" ספירת העומר ל"ג בעומר

ברכת "שהחיינו" על ספירת העומר
 צריך להתבונן מדוע אין מברכים שהחיינו על ספירת העומר: טעמים רבים הובאו בפוסקים:

- ה"בעל עיטור" כתב: אין מברכין שהחיינו אלא בדבר שיש בו הנאה ושמחה, כגון נטילת לולב ומקרא מגילה, שהוא לשמחה, ופדיון הבן שיצא מספק נפל, אבל ספירת העומר אין בו זכר להנאה.

- ה"בעל המאור, והר"ן" כתבו: לפי שבזמן הזה המצוה היא רק זכר למקדש ועל זכר אין מברכין.

- בספר "שבולי הלקט" כתב: לפי שזמן ספירה תלוי בקביעות פסח, יוצאים בברכת שהחיינו שמברכים בפסח.

- בספר "אורחות חיים" כתב: אין מברכים שהחיינו אלא אם כן המכוון מן המצוה נעשה בזמן הברכה. ולפי שהמכוון מהספירה לעשות חג השבועות ביום החמישים, לפיכך אין לברכה עד חג השבועות.

- הרשב"א כתב: ספירת העומר מעלה בזכרונו את הצער על חורבן בית המקדש, שמפאת זאת אנו מנועים מהקרבת קרבנות העומר ושתי הלחם. ומטעם זה אנו מבקשים לאחר הספירה: 'הרחמן הוא יחזיר בית המקדש במהרה'. ומאחר שאנו עצבים. אין לברך שהחיינו.

- עוד כתב הרשב"א: שימי העומר הם ימי דין ומשפט לרשעים בגופם. ובלבד זאת, בימים הללו הלא פרצה המגפה שכלתה את עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא. ומסיבה זו נקבעה מצות הספירה לתחילת הלילה, כי על ידה ניתן להחליש את תוקף הדין השולט בלילה. והיות וברכת שהחיינו באה רק על שמחה, אין לה מקום בימים הללו.

כתוב בתורה: וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הקיבאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תקיינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (ויקרא כג. טו-טז)

מה טעם לספירה זו? נאמרו טעמים רבים

- מטרת יציאת מצרים היתה להביא את בני ישראל להר סיני ליתן להם שם את התורה, כמו שאמר הקב"ה למשה (שמות ג, יג): "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה". ואמרו במדרש שכשיצאו ממצרים בט"ו בניסן שאלו בני ישראל: משה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם: לסוף חמישים יום. והיו מונים החל מהלילה שאחריו, ליל ט"ז בניסן, כל אחד ואחד לעצמו, עד יום נתינת התורה, סיים המדרש: מכאן קבעו חכמים לספירת העומר בזמן הזה.

- בספר "מטה משה" כתב: מפני שהעולם בדאגה מפסח עד שבועות על התבואות ועל האילנות, במבואר בגמרא (ר"ה טז): אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא, מפני מה אמרה תורה, הביאו עומר בפסח, מפני שהפסח זמן תבואה הוא, אמר הקב"ה, הקריבו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה, הביאו שתי לחם בעצרת, מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה, הקריבו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. לפיכך ציוה הקב"ה לספור ימים אלו, כדי שזכור דאגת העולם ונשוב אליו בלב שלם, ונתחנן לפניו לרחם עלינו ועל הבריות ועל הארץ, שיהיו התבואה כתיקנן שהן סיבת חיינו, שאם אין קמח אין תורה, וזה שאמר הכתוב (ירמיה ה, כד) "ולא אמרו בלבבם, נירא נא את ה' אלוקינו, הנותן גשם יורה ומלוקש בעתו, שבועות חוקות קציר ישמור לנו", אלו שבעה שבועות בין פסח לעצרת.

- בספר "ילקוט יצחק" כתב בשם הרמ"ה: למתק את הדינים שבין פסח לעצרת, כי ימים שבין פסח לעצרת הם ימי דין, ותלמידי רבי עקיבא יוכיחו, וכדי שתאלם אלמים ולא תקטרג, לפיכך אנו מונים אחרי מעשה, להודיע שאנו מקווים לקבל שתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואז לא תקטרג עלינו.

- ה"אור החיים הקדוש" כתב: סוד הספירה הוא להטהר ולהתקדש מטומאת מצרים, שהיו

פסח ויום הכיפורים, מעבדות לחירות

ממחרת יום טוב ראשון של פסח, מצווה אותנו התורה הקדושה להתחיל ולספור את ספירת העומר למשך שבעה שבועות תמימים, וכפי שנאמר: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחֶרֶת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבֵּיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֶה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה. (ויקרא כג. טו). נמצא אפוא, כי יום טוב ראשון של פסח נקרא בתורה 'שבת'. מלבד יום טוב ראשון של פסח מוצאים אנו רק חג נוסף שמכונה בתורה בשם 'שבת', הלא הוא יום הכיפורים, לגביו אומרת התורה "שֶׁבֶת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם" (ויקרא טז. לא). ולכאורה יש לשאול במה מתיחדים שני חגים אלו, שנקראו בשם 'שבת'? יש לומר, כי אמנם ליום טוב ראשון של פסח וליום הכיפורים, ישנו מנהג משותף עם יום השבת. שכן הנה, ליל הסדר, הנו החג המציין את חירות של עם ישראל. את המעבר מהיותנו עבדי פרעה, להיותנו עבדי ה'. כל אחד מאיתנו צריך לראות את עצמו ביום זה כאילו יצא ממצרים.

יום הכיפורים, למעשה, משמעותו דומה: במוצאי יום הכיפורים, תוקעים אנו בשופר זכר ליובל, שבו יוצאים עבדים לחירות, בכדי לרמוז ולהורות כי אף אנו יוצאים ביום זה לחירות מתחת שלטונו של היצר, מתחת שלטונו של החומר, להיותנו בני חורין באמת, ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. נמצא אפוא, כי חג הפסח ויום הכיפורים שניהם ימים שענינם הוא חירות.

ועתה, הבה נבחן את ענינה של שבת. בתורה נאמר: "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלֹאכֶתְךָ. יוֹם הַשַּׁבְּעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֲלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה אֹתָהּ וּבִגְדְךָ וּבִתְךָ עֹבֵדְךָ וְאִמְתְךָ וּבְהֵמְתְךָ וּגְרֶדְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ" (שמות כ. ט-י). לעומת ששת ימי המעשה, המיועדים לעבודה, לעבדות לעשייה החומרית, השבת מהווה יום של 'חירות': "לֹא תַעֲשֶׂה בּו מְלֹאכָה". מעתה, מכואר מדוע הן יום טוב של פסח והן יום הכיפורים, נקראים בשם 'שבת', שכן שניהם מורים על חירות: חירות מעבדות פרעה וחירות משלטון היצר והחומר, בדיוק כמו השבת, שאף היא מורה על חירות מהעשייה החומרית המאפיינת את ששת ימי המעשה.

ספר "ומתוך האור ספירת העומר ל"ג בעומר"

תלמידי רבי עקיבא: לא נהגו כבוד זה לזה

טעם העונש בעולם הזה: תלמידי רבי עקיבא נענשו כאן בעולם, שלא נהגו כבוד בזה בזה. הגר"א ל שטינמן זצ"ל למד מכאן, עד כמה חמור עוון בין אדם לחברו וביזוי תלמידי חכמים, עד שאין ממתנינים עם העונש לעולם הבא, אלא מענשים כבר כאן. כאשר הביאו את הדברים לפני רבי חיים קניבסקי שליט"א, אמר כי הדבר אמת, וטעמו מכיון שכאשר חוטאים בעוון שבין אדם למקום, הרי החטא הוא כלפי מעלה, ובהתאם לכך גם העונש ניתן בעולם האמת. אולם חטא שבין אדם

לחברו, הוא כאן בעולם הזה, ועל כן העונש ניתן אף הוא כאן בעולם הזה.

ספר "ומתוך האור ספירת העומר ל"ג בעומר"

הלכה: שמיעת נגינה בכלי זמר בספירת העומר

כתב המ"ב (סי תצג סק"ג): אבל לעשות ריקודין ומחולות נהגו איסור. כתב הפסקי תשובות (אות ד): ומנהג ישראל בכל אתר ואתר לא לשמוע נגינה בכלי זמר, ואפילו בלא ריקודים ומחולות, ואסור לפרוץ גדר. ובכלל כלי זמר גם שמיעת שירה ונגינות המוקלטות. סעודת מריעים שאינן סעודות מצוה מותר למשתתפים בהם לשיר נגינות, בלא ריקודים ומחולות, שתוכנם הודאה להשי"ת או שירי דביקות או נגונים המעוררים כמיהה לגאולת ישראל, אבל אסור לשיר שירה המעוררת לריקוד ומחול.

פתגם: הדמעות הן לשונן האצילה של העינים

ספר "שמחלה"

חקירה: ראייה ברגל

טמא פטור מראייה, או שהוא מחויב ורק אינו יכול לקיימה משום שאנו יכול להיכנס (משנת יעב"א או"ח מב) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שיטה עשורנית

אחד המשכילים שאל ליהודי ירא שמים: האם מצרפים אחד כמוני למנין? ודאי, השיב הנשאל, שהרי מספר תשע לעולם לא יוכל ליהפך למספר עשר מבלי לצרף אפס.

ספר "חד וחלק" ד' (דף יד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זוזורה, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת גיויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה גיזות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, פייגא אולגה בת ברנה, מאיר בן ציפורה, רבקה בת ליהה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה.

